

"Proletarec" je
delavski list za
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

GLASILLO
PROSVETNE
MATICE J.S.Z.

NO. — ST. 1331.

Entered as second-class matter, December 6, 1937, at the post office

at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 16. MARCA (MARCH 16, 1933.)

Published weekly at

2420 W. 24th St.

LETO — VOL. XXVIII.

AMERIŠKI "ZLATI STANDARD" IZGUBIL BITKO

REORGANIZACIJA FINANC IN BANKOVNEGA SISTEMA

Novi zakon pripušča ogromno inflacijo.—Cene potreb
ščinam se dvigajo.—Protektiranje velebankirjev

Proslavljeni ameriški "zlati standard" je zrušen in ameriške velebanke je morala rešiti propada zvezna vlada z inflacijo. V nastali finančni paniki je zahteval predsednik Roosevelt na kongresu diktatorske pravice v odločevanju o reorganizaciji bankovnega sistema in jih dobil. Predložil je svoje načrte, ki sta mu jih odobrila obe zbornici. Le nekateri progresivni senatorji, med njimi LaFollette in Shipstead, so glasovali proti.

Reorganizacija bankovnega sistema, kot si jo je zamisnila Rooseveltova administracija, ima namen rešiti in pomagati vsem takozanim solventnim privatnim bankam, dasi je imel Roosevelt zdaj najboljšo priliko zahtevati socializacijo bank. Sam je priznal, da so krivi te panike bankirji v prvi vrsti. In ker se je že odločil, da reši velebanke in druge "trdne" banke propada s pomočjo države, čemu jih bi država rajše ne prevzela in jih obratovala kakor obratuje sedaj poštne hranilnice?

Odgovor na to je, da kakor prej v Hoovrovem, tako odločujejo zdaj tudi v Rooseveltovem kabinetu privatni interesi. Ni jih zato, da bi ustvarili ljudska bogastva, nego da bi si protektirali in obvarovali svoja.

Ko je Anglija opustila svoj zlati standard, je to vest ameriško časopisje razglasilo na prvih straneh s kričečimi naslovom. Ampak v slučaju ameriške finančne panike, ki je veliko večja kakor pa je bila v Angliji, je ameriško časopisje le tolazilo, da nã nič hudega, treba je samo potpreti in zaupati Rooseveltu, ki bo vse pravilno uredir. Vsa izplačila v zlatu so prepovedana, ravno tako izvoz zlata v inozemstvo. In o teh dejstvih je časopisje pisalo po navodilih iz Washingtona tako, kakor da zlati standard ni ukinjen, nego le "boljše protektiran". Enako je to časopisje zavijalo po kraju na newyorskih borzah. 1929, ki znaci pričetek krize v Ameriki in po ostalem svetu. Tudi takrat so pisali da ne bo nič hudega nego je treba zaupati predsedniku Hoovru, ki bo protektiral prosperitet in ameriški življenski standard.

Medtem, ko je vlada prišla na pomoč privatnim bankam z reorganizacijo, posluje poštna hranilica še vedno po svojem starem sistemu, ki je bil sprejet v kongresu v namenu, da

DO DESET LET ZAPORA
ZA MALO PONEVERBO.
ZA VELIKE NI KAZNI

Sodnik John Prystalski v Chicago je odsodil Paul P. Baltusa, kateri vodi malo šifarkaiko agenturo in razpoznavalnico denarja, od enega do deset let zapora, ker je poneveril \$77, ki mu jih je zaupal klijent.

Socialistični list v madžarskem jeziku

V New Yorku je začel znova izhajati madžarski teknik "Az Ember".

Nova "rekonstrukcijska armada"

V načrtu Rooseveltove administracije je ustanovitev "rekonstrukcijske armade", ki bi jo tvorili sedanji brezposelniki. Rekrutiranje bi vršila regularna armada pod vodstvom vojnega departmента. Vse, ki bi se priglasili, bi vposili pri pogozdevanju, gradnji prekopov, osuvavanju močvirja, gradnji nasipov, mostov in cest. Živeli bi v barakah, kakor vojaki. V njih bi imeli hrano, dobivali bi oblike in nekaj plače. Iz Washingtona poročajo, da bo

BANČNA KRIZA KONČANA Z INFLACIJO

Od 1. oktobra do letos je propadlo v Zed. državah nad pet tisoč bank. Vloge v njih so znašale tri in pol milijarde. Velebankirji so proces propadanja podpirali v nadi, da bo kakega pol ducata velebank dobilo potem ves bankovni monopol. Že v prejšnjem kongresu, ki je nehal zborovati 4. marca, so imeli predlogo, ki je določala, da smejo največji denarni zavodi snovati podružnice po vsej državi. Toda izkazalo se je, da so tudi velebanki v krizi, iz katere jih je rešil poleg governerjev še Rooseveltov moratorij, in dne 9. marca pa je bil sprejet poseben zakon, ki

gar glavni namen je rešiti "solventne", to je, vse velike banke. Kongres je sprejel predlog Rooseveltove administracije za inflacijo, ki dovoljuje, da sme vlada izdati dvakrat več papirnatega denarja kot ga je zdaj v veljavni vsega skupaj. Dobe ga banke, ki v povračilo vlože v federalni rezervni banki vladne bonde in druge vrednote, katere si edbere po svoji uvidevnosti tajnik zvezne zakladnice. Le malokatera izmed manjših bank bo deležna teh "ugodnosti". Na sliki je urad federalne banke v Chicagu, kjer so v času "moratorija" izmenjevali ljudem bankovce v drobir.

FAŠIZEM V NEMČIJI SLONI EDINO NA TERORISTIČNI SILI

Hitlerjeva fašistična vlada v Nemčiji sledi Mussolinijevim stopnjom, toda v službovanju kapitalizmu naziji Mussolinija daleč prekašajo.

Komunistom Hitler grozi z interniranjem v kempah, kjer bi bo porabil "za koristna dela". V Chemnitzu so fašisti udri v urad socialističnega lista in ubili urednika. V Brunswicku so na ukaz fašistov navalili na socialistični delavski dom policaji in ubili enega socialističnega, drugi v domu pa so pretrplili. Komunistični dom "Karl Liebknecht" v Berlinu so fašisti konfiscirali. Poročajo, da so ga izročili fašističnemu društvu za pobiranje boljeviza.

Policija v Berlinu je tudi okupirala impozanten dom nemških strokovnih unij. Od kar je postal Hitler kancelar, je bilo spopadih in fašističnih napadov ubitih nad stot oseb.

Fašistična vlada je zastavila nemške republike prepovedala in legalizirala na svoj način fašistično in pa staro monarhično zastavo.

V svojem govoru dne 2. marca je Hitler dejal, da ne bo miroval, dokler marksizma v Nemčiji popolnoma ne uniči. Socialistično in komunistično

časopisje je večinoma ustavljeni. Se celo listi katoliškega centra imajo težke neprilike s Hitlerjevimi cenzorji. Vsak časopis, neglede komu pripada, je kaznovan z večnedenavnim suspenzijo, če priobči kaj takega, kar ni po godu Hitlerju in njegovim tolovajem v vladu.

Velikemu provociranju in preganjanju so izpostavljeni tudi židje, katerih je okrog 600,000 v Nemčiji. Razbijajo jih trgovine in urade. Velike neprilike so v državi. Obdavčiti namenijo živila, ne pa bogastva. Namesto, da bi uvedli podpiranje brezposelnih v gotovini, jih nameravajo mobilizirati za prisilno delo pod vojaško kontrolo za hrano in malenostno plačo. Proglas apeleira na delavce in farmarje, da naj se organizirajo in napovedajo reakciji in kapitalizmu boj, kajti brez borbe se ne bodo ubranili novega navala, ki prihaja nadnje v obliki prijateljskih zagotovil in obljub.

Hilf izziva tudi v civilno vojno, gotovo v nadi, da bi na ta način dobil pretezo pobiti vse socialistične in komunistične voditelje ter agitatorje. Med arhetanci niso samo komunisti in socialisti, nego tudi zagovorniki republikanske ustave iz buržavnih krogov.

V obrambo in varstvo "moral" je Hitler prepovedal tudi nudistično gibanje in razpustil kolonje nudistov.

Položaj v Nemčiji je zdaj radi pisanega fašističnega načrta vladu in nacionalistične hišerije med milijoni prebivalcev v prilog Hitlerjevi vladi. Vzljec temu ne bo v stanju zatreti delavskoga gibanja, četudi ga je začasno zbilja na tla.

Velik deficit

Deficit zvezne vlade znaša v prvih 8. mesecih tekočega fiskalnega leta eno in četrtna milijardna dolarjev.

Socialistična platforma v lanski volilni kampanji je določala za javna dela pet milijard. S 500 milijoni, kot jih predlaže Roosevelt, se bo zaposlilo le malo ljudi, tudi če se jim da samo hrano in dolar na dan. Vrhutega pa Rooseveltov načrt za prisilno delo pod vojaško komando ne pomeni nikako rešitev tega vprašanja.

Slika izobilja na eni strani, bede na drugi

S LABOURNI Stanley McCormick potrebuje za svoje preživljivanje okrog sto tisoč dolarjev na leto. Toleto je dovolilo sodišče, da se sme porabiti iz njegove imovine, ki je produkt dela trpinov v tovarnah trusta za izdelovanje poljedelskih strojev.

Nedavno je odločeval o slični zadavi sodnik James A. Delehanty v New Yorku. Ni se sicer šlo za slaboumnega bogataša, nego za 7 let starega otroka. Ime mu je Lucy Cotton Thomas. In sodnik je imel odločiti, koliko se sme porabiti vsak mesec od otrokovega bogastva. Dolgo je premisljeval in končno izdelal proračun, o katerem je dejal, da se ne nanaša samo na sedanje nego tudi bodoče otrokove potrebe. Skupna vsota, ki se jo sme izdati za malo Lucy Cotton vsak mesec, znaša tri tisoč dolarjev, ali tisoč pet sto dolarjev na mesec več, kot pa zasluži povprečen stalno zaposlen delavec v teh časih skozi vse leto. Razdelil pa je modri sodnik za potrebe otroka vsoto sledče:

Stanarina za otroka in služnčad	\$800.00
Šofer, služkinja in razni izdatki	350.00
Governantka	125.00
Hrana za otroka, mater in služnčad	600.00
Učne potrebičine za otroka	50.00
Najemna garaza in shrambe	150.00
Pranje in čiščenje	50.00
Elektrika, telefon	75.00
Za napitnine	25.00
Za opremo, popravila in dekoriranje stanovanja	600.00
Potni stroški	100.00
Zavarovalnina, prevozna	75.00
Plača učiteljem francoščine, glasbe, plesa, za knjige, rože, zdravila itd.	400.00

Skupaj torej tri tisoč dolarjev na mesec. To ni osamljen slučaj, kajti le o malokaterem odločuje sodišče. V bogataških krogih se troši za enega otroka na leto veliko več, kakor pa si more privoščiti vsa družina povprečnega stalno zaposlenega delavca s "primerno" plačo. Nešteto delavskih družin pa se mora danes preživljati s par dollarji na teden, milijone drugih pa je odvisnih od miloščine.

Po pol stoletju dognanja

o razkrajanju kapitalizma

Ko je Karl Marx pred več ko je narasla na 15,000,000 ljudi. 50. leti znanstveno prerokoval razkrajanje in skrahiranje kapitalistične ekonomske uredbe in farmarje pod diktaturom, je bil kapitalizem še razmeroma mlad in pol življenske sile. Vsepovsod je pridobil na moči in izpodrl staro fevdalno plemstvo v vladnih mestih. Mnogi, ki so sicer priznavali pravilnost gotovih Marxovih teorij o zakonih ekonomskega razvoja, niso bili pripravljeni verjeti, da bo kapitalistični sistem kdaj tako bankrotiral in postal razvalina, kot je predvideval Karl Marx.

Danes vidimo, da so vse kapitalistične dežele več ali manj v polomu in bankrotirane. Celo Zed. države, s svojim "najmodernejšim" kapitalizmom, so dosegel stopnjo, s katere ni več poti navzgor. Rešujejo ga le še z umetnimi vbrizgi. Karl Marx je bil v svojih dognanjih v pravem. 50 let je minulo, od kar je umrl. In v teh 50. letih je kapitalizem dorastel, se postaral in zdaj vsled svoje oslablosti in neozdravljivih hib, ki jih ima v svojem sistemu, umira. Nasledil ga bo socializem, kar se zgodi razvojno v prihodnjih 50. letih, kljub temu, da je delavstvo v sedanji dobi vsled bojev z reakcijo, fašizmom, vsled krize in največ vsled razkolov ter medsebojnih bojev, oslabljeno. Napake bo popravilo, porazilo soproga in gradilo nov red.

Kominternata za skupno delo

Komunistična internacionala je v tednu z dne 6. marca objavila manifest, v katerem odgovarja na proglas delavske socialistične internationale, da je pripravljena sporazumeti se s socialističnimi strankami za skupen boj proti fašizmu in gaženju socialnih pridobitev.

Dolgotrajna borba med delavskimi strankami pa je pustila mnogo ran, ki se ne bodo kmalu zacelite. Zato ni pričakovati, da bo sporazum povsod nagloma realiziran, kajti delavske stranke morajo v pričakovanih morajo za skupnost pokazati, da so iskrene, in da jim delo za skupno fronto ne bo samo manever. Evropsko delavsko časopisje veliko piše o tem. Mnogi naglašajo, da ako bi komunisti v Nemčiji ne bili tako zavzeti v svoji nameri, da učinkijo socialistično stranko,

PROLETAREC

List za intereso delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Indija: Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zvezde NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$8.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00. Inosenčno: za celo leto \$8.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles PogorelecSUBSCRIPTION RATES:
United States, One Year \$8.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$8.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2850 W. 26th ST., CHICAGO, ILL.

Telephone: Rockwell 2864.

546

Sto mnenj o Rusiji

Predavanja o sovjetski Rusiji so v Zed. državah še vedno v modi in privlačna, ne le med delavstvom nego nič manj v buravačnih krogih. Težko pa je dobiti dva predavatelja, ki si ne bi bila o Rusiji v temeljitem protivljuju. Tudi tisti, ki so ji prijazni, so o razvoju v sovjetski Uniji med seboj v velikih nesoglasijih. Edino komunistični propagandisti so si edini v mišljenu o Rusiji.

Med mnogimi, ki so zdaj na predavateljski turi o Rusiji, je katoliški duhovnik Bruno Bitter, ki je ameriški zastopnik na katoliški univerzi v Tokiu na Japonskem. On trdi, da so ruski komunisti zavrgli komunizem in zdaj grade državni kapitalizem, ki sloni na individualizmu. Vse, kar so sovjeti v gospodarstvu dosegli, je posledica njihovega odvračanja od svojega prvotnega komunizma, pravi Rev. Bitter.

"Simpatiziramo z Rusijo in bodimo ji hvaljeni, ker je nam dokazala v svojem 15-letnem eksperimentiranju, da komunizem ne more rešiti naših ekonomskih problemov." In tako je kapitalistični svet potolačen vzlic teemu, da tudi kapitalizem ne more spraviti svojega gospodarskega poloma v ravnotežje. Še cezdalje bolj se pogresa.

Vladna garancija vlog v bankah

V Zed. državah nihče ne garantira vlagateljem njihovih prihrankov, ki jih imajo shranjene v bankah. Tudi zakoni za državno in federalno kontrole nad bankami so silno površni in nezadostni, pa še te se je kršilo na vseh koncih in krajinah. Naravno, da je bil v takih okoljincih polom za tisoče bank neizgiben, trpe pa vlagatelji, ki so bili na ta način legalno oropani svojih vstopov.

Tudi v Angliji je kriza, ravno tako v Kanadi, v Franciji itd., ampak banke poslujejo kakor poprej, medtem ko je v Zed. državah propadlo tisoče bank in z njimi je "zmrznilo" več milijard ljudskega denarja.

Zdaj se kongresniki in senatorji ter poslanci v legislaturah bavijo s predlogami za "boljše reguliranje bank". Zavarovati skušajo hišo, ki je že zgorela. Ali po ameriški prislovici rečeno, zakleniti hočejo hlev šele potem, ko je bil konj že ukraden.

Nekateri priporočajo, da bi zvezna vlada banke strogo nadzirala in ob enem garantični vlagateljem njih vloge. Ko so vprašali za mnenje novega finančnega tajnika Woodina, je dejal, da bi bila takra garancija "katastrofalna". To njegovo mnenje se lahko tolmači tako, da je v bankah silno veliko "vodenega" kapitala, ki mora prej ali slej splahneti, vlada pa bi moralta kriti razliko.

Ampak čemu sploh treba privatnih bank? Če ima ljudstvo zaupanje v poštno hranilnico, ker ve, da je varna, bi ga prav tako imelo v vladne banke. Sploh bi se moralno poštovno hranilnico razširiti v popolen vladni bančni sistem. Ako bi se to zgodilo pred 10. ali vsaj pred 5. leti, ne bi bilo 6,000 bank v likvidaciji in milijoni vlagateljev ne bi izgubili prihranke. Ampak tudi v Rooseveltovi administraciji dominirajo privatni interesi. Oni hočejo, da ostanejo banke posest privatnih špekulantov za privaten profit, neglede na ljudske koristi in varnost.

Stoletnica tolpuddlskih mučenikov

Angleške unije in delavsko politično gibanje se pripravlja, da drugo leto čim najbolj svečano proslavi stoletnico šestih kmečkih delavcev, ki jih je oblast mučila in izgnala v Avstralijo zato, ker so se pridružili prvi uniji poljskih delavcev. Pripradati uniji, to je bilo takrat skoro povsod "veleizdaja". Ko je oblast izvedela, da skušajo omenjeni delavci ustanoviti strokovno organizacijo, jih je 1. 1834 vrgla v zapor in nato jih poslala v avstralske divizije v izgnanstvo.

Angleško delavstvo bo priredilo velikansko manifestacijo v spomin teh pionirjev. Z dostojno proslavo se jih bo spomnil tudi angleški Trades Union Congress na svojem rednem zboru drugo leto.

KAKŠEN BO ROOSEVELTOV "NEW DEAL"?

Dne 4. marca je Franklin D. Roosevelt prisegel, da bo spodbujal ustavo in vršil svojo službo v prid ljudstvu, v kar naj mu pomaga Bog. Nato je imel kratki inauguracijski govor in potem pa posvetovanja, kako rešiti banke iz panike. Za rešitev problema brez posebnih ni predložil še nikakega definitivnega načrta, razen da je v kongresu predloga za odobritev v podporo nezaposlenim nadaljnjih 500 milijonov dolarjev, ki naj bodo na razpolago občinam in državam za posojila v omenjeni namen. Rooseveltov "New Deal"

je torej sličen Hoovrovemu staremu "dealu". Gre se mu predvsem, kako obvarovati velika bogastva. Res je z besedami in simpatijami delavcem veliko bolj naklonjen kot Hoover, ampak njegova gospodarska taktika je ista. On smatra, da ako se zadosti odpomorejo veleindustrialci in finančniki, bodo lahko spet obnovili obrat in delavci dober delo ter zaslužek (znižan, seveda). V načrtu ima tudi javna dela, kakor jih je imela pred njim Hoovrova administracija, toda ne ena ne druga v zadostni meri.

NEKAJ STAVKOV O POVERJENIŠTVU JRZ

Tu in tam kak dopisnik vprašuje, kaj je preostalom fondom JRZ in zagotavlja čitateljem, da se nič ne ve, kje so dotedne vstre.

Kot je razvidno v Enakopravnosti z dne 1. marca, so o fundu JRZ govorili tudi na seji gl. odbora SSPZ, ker je konvencija imenované zveze sprejela rezolucijo, da naj se denar razdeli med nekaj sodelujoče organizacije.

Zapisnik pravi, da je na seji SSPZ odbornik A. Zaitz vpraševal, če je gl. urad že kaj storil v tej stvari. Pojasnilo so, da ne, in navedli razloge.

Vsem, ki se za stvar zanima-

jo, navajamo ponovno:

JRZ je bila edina organizacija te vrste, ki so bile med ameriškimi Jugoslovani ustanovljene v času vojne, ki je od vsega začetka objavljala svoje račune, in to tudi v podrobnostih. Bila je edina, ki je imela reprezentativen odgovoren nadzorni odbor.

Vse druge, ki so se ukvarjale z vprašanjem bodočnosti jugoslovenskih dežel, javnosti za razpolaganje s sredstvi niso bile odgovorne, daso si imele večje finančne vire kakor JRZ.

Izkazalo se je, da bi bil program JRZ najboljši in edino u mesten za pravilno, pravčivo in zadovoljivo rešitev jugoslovenskega vprašanja, ker se mu danes, po petnajstih letih, več ali manj pridružujejo njegovi nekdanji največji nasprotniki, in to celo v katoliških in komunističnih krogih. To le mimo grede.

Sedanjo imovino JRZ, od kar je pod upravo treh članov eksekutive JSZ in treh članov gl. odbora SNPJ, pregledujejo vsakega januarja nadzorni odbor občin, imenovani organizacij in račune objavlja nujnosti.

Na poslednji konvenciji JRZ 11. in 12. marca 1921, na katero so bile povabljene vse med vojno sodelujoče organizacije, vključivši podporne, je bilo zaključeno, da se JRZ po gotovem roku lahko razpusti, če odbor uvidi, da je njegova naloga za aktivnosti začasno prenehala.

Na omenjeni konvenciji sta bili izmed centraliziranih organizacij zastopani edino JSZ in SNPJ. Bilo je sklenjeno, da v slučaju razpusta tve po svojih pooblaščencih upravljata preostalo imovino. Kako smo poverjeništu upravljati to imovino, določa resolucija, sprejeta na razprtutveni konferenci JRZ dne 21. oktobra 1922.

Fond JRZ je bil zbran, da se podpira in financira gibanje tu in v starem kraju za ustanovitev jugoslovanske federalne republike z ustavo po socialističnih načelih, z vsemi mogočimi ustanovami, ki bi slu-

žile ljudskemu blagostanju. Ta federacija naj bi vključevala dežele vseh štirih jugoslovenskih narodov.

V podpiranje takega gibanja, oziroma organizacij, ki ga vodijo na podlagi programa JRZ, se sme porabiti, kadar bodo v to razmere ugodne, tudi preostalo vsoto.

Dostikrat se ta ali oni dopisnik, večinoma v delavskem gibanju nasprotnih listih, obregne ob podporo, ki jo je dobil Proletarec. Nakazali sta mu jo konvenciji JRZ. 11. in 12. marca 1921, in konvencija 21. oktobra 1922; slednja mu je določila od preostale imovine, tudi obresti kolikor jih ostanete po odbitku stroškov. Vse to je bilo pojasnjeno v zapisnikih in poznejših člankih, ki jih je lahko čital vsak ameriški in starokrajski Slovenec. Vzrok, da je konvencija upoštevala upravnost Proletarca do podpore, je bil sledeči (da pojasnimo ponovno):

JRZ ima svoj početek med slovenskimi socialisti. Tedeni urednik Proletarca je dal gibanju JRZ skoro ves svoj čas, da ne bi prva 3 leta prejemal od JRZ kako plačilo. Vsled zaposlenosti z JRZ je odlašal tudi z delom za Ameriški družinski koledar letnik 1919 toliko, da je izšel šele koncem maja namesto decembra prejšnjega leta, kar je prineslo Proletarcu ne samo izgubo, nego ga pripravilo ob občajni prebiteit, ki je navadno pokrival primankljaj lista. Vrhutega so bili v gibanju JRZ zaposleni tudi drugi tedanji odborniki upravnega odbora in deloma tudi člani odbora JSZ, kar je značilo, da so vsle nujnosti akcije za JRZ morali začasno postaviti interesu lista in zvezze. Imenovani konvenciji sta to upoštevali, kar pričajo razprave, ki so razvidne iz zapisnikov, in le vsled tega je bila odobrena podpora, ali odškodnina Proletarcu.

Od 1. 1922, od kar je imovina pod upravo poverjeništu, ni bilo v glavnice, ki jo je poverjeništu prejel, "nikakih nakazil ali izplačil, kar znači, da je vsota ista, kakor jo je poverjeništu prejelo, in se nahaja: \$10,000 v posojilu Ljudski tiskarni v Mariboru. To posojilo je bilo odobreno kmalu po vojni v namenu, da se podpre tiskarno, ki bo tiskala publikacije za propagiranje programa JRZ. Prvotno je bilo posojilo izvršeno Blasnikovi tiskarni v Ljubljani in pozneje transferirano delavski Ljudski tiskarni v Mariboru. Iz obrestitega posojila se je pokrivalo večinoma dolg, ki je bil narejen po vojni v starem kraju v imenovani namen, in bilo so porabljeni v podporo tisku, ki se je boril za federalno rešitev, kateremu pripada vložje vsem sedanjim blaznim fašističnim orgnjem in terorjem bodočnosti človeštva.

Proletarijat vsega sveta obaja v tem mesecu spomin na velikega misleca, neizprosnega borca in temeljitelja modernega socialističnega gibanja, kateremu pripada vložje vsem sedanjim blaznim fašističnim orgnjem in terorjem bodočnosti človeštva. Klub št. 1 JSZ v Chicagu bo imel Marxovo spominsko slavnost v nedeljo 26. marca v dvo-

seje, pač pa pregledajo bonde, vloge in gotovino nadzorni odbor občin, organizacij, kakor že pojasnjeno.

Podpisani ni bil član eksekutive JRZ. Izvoljen je bil za tajnika poverjeništvu v jeseni 1923 po odstopu Fr. Petriča. Ti podatki so iz uradnih zapisnikov in resolucij.

Charles Pogorelec, tajnik, poverjeništvu.

Zmanjšan obrat, bančna panika, kriza itd.

Bridgeport, O. — Tukaj je 27. februar ustavljal obrat Stanley premogovnik. Več naših rojakov in sodrov je vsled tega izgubilo delo in tisti mali zaslužek, kar ga je bilo. Rov Blaine, kjer so bili zaposleni večinoma Slovenci, je skor popolnoma prestal z delom.

Po proglašitvi bančnega moratorija je bilo tukaj skoraj kakor po kakem poraz v vojni. Podjetja so prenehala, z izgovorom, da ne morejo dobiti denarja za mezde. Poparjenost je bila velika. Zdaj mnogi upajajo, da bo Roosevelt že tako izvozil, da bo vse prav. Ampa kdobrega se delavcem še nič ne obeta.

V nedeljo 19. marca se vrši seja klubu št. 11 pri s. Jos. Snouju. Ker se bo na tej seji razpravljalo in sklepalo radi prizrede prvega maja, o majnski izdaji Proletarca, bližajočih se občinskih volitvah itd., je dolost vsega članstva, da se je udeleži. Prične se ob 10. dop.

Vedno bančne krize je bil prizadet tudi klub št. 11. Svoje novice, kolikor jih je, smo našle v Bridgeport National banki. — Poročevalec.

"Depresen" zabava

La Salle, III. — Ker je depresija polno v vseh kotih, bo za spremembo dobro prizrediti tudi "depresen" zabavo". Klub št. 4 se je zanjo zavzel in jo priredil v soboto 18. marca v Slov domu, Clancistov klubu in vsi drugi rojaki ste vabljeni na to dočačo veselico. Zabava je draginja na nji ne bo, valič pričakujemo, da bo imela nekaj koristi od te prizrede tudi klubova blagajna. Povabite prijatelje in znane.

J. Banich.

Oven bo predaval o razvoju človeške miselnosti

Chicago, III. — V petek 24. marca bo v klubu št. 1 predaval s. Joško Oven. Predmet: "Luč: Oris razvoja človeške miselnosti do danes."

S. Oven bo podal v tem predavalju izčrpno zgodovino civilizacij in filozofije s posebnim ozirom na revolucionarna gibanja v prošlosti in vplive tega razvoja na današnje delavce.

Poverjeništu ima se ob 7.30 zvečer. Po končanem dnevnu redu sledi predavanje. Vstop imajo tudi nečlani. Vstopnina prosta. — P. O.

Po 50. letih smrti Karla Marxa

Dne 14. marca je minilo petdeset let, ko je umrl znanstveni utemeljitelj socializma Karl Marx. Pokopan je bil v Londonu. Njegove pogrebe se je udeležilo le nekaj njegovih najožajih prijateljev. Nagrobeni govor je imel Friedrich Engels.

Karl Marx je bil rojen 5. maja 1818 v nemškem mestu Trier. Že v rani mladosti je pokazal mogočno voljo za študiranje in začel kmalu vzbujati pozornost učiteljev in onih, med katerimi je deloval. Ko je posegel v borbo proletarijata in začel z znanstvenim razglabljanjem ekonomskega razvoja, je njegov slov je naglo rastel.

Imenovani so ga po pravici za najsvetlejšo miselnost zvezdo na obzorju XJX. Stoljetja. Danes je njegov sloves je toliko večji. Marx je ne samo mnogo študiral, nego tudi veliko deloval in pisal. Njegovi pamfleti, članki, proglasili na višje miselne stopnje. Drugi bo predvajana slika sedanje mizerije v socialnih krijev. Ta bo igранa angleško. Tretja bo drama "Krst revolucionarja", ki se vrši v Parizu v času, ko je v Londonu umrl Karl Marx.

S pevskimi in godbenimi točkami bodo sodelovali tamburaški zbor srbskega kluba št. 20 JSZ, pev. zbor "Sava" in češki pevski zbor "Karl Marx".

P. ZOLA:

RIM

Poslovni Etim Kristan.

(Nadaljevanje.)

VIII.

Pierre se je navadil, da je ostajal določne, če ni šel v mesto, po cele ure na vrto pača Bocanera. Nekdje se je končal vrt v nekakšni logiji s portikom, odkoder je držalo dvojno stopnišče k Tiberi. Sedaj je bil tam dražesten samoten kot poln dišave zrelih sadov na stoltnih oranžah, ki so s svojimi simetričnimi vrstami že označevala nekdanjo, zdaj s plevlem zakrito risbo drevoredov. Tukaj je našel tudi dišavo tobire, bujne tobire, ki se je razvila v srednji, s pipino napoljeni krnici.

Ob tem žarkem oktoberskem jutru, polnem milobne in intenzivne dražesti se je človek tukaj lahko vdajal užitku neskončne radosti. Ali duhovnik je prinašal svoje severnske sanjarije s seboj, svojo pečal radi trpljenja ljudi, svojo od usmiljene bratovske ljubezni trajno izmučeno dušo, in še slabše se mu je zdelo, ko ga je božala jasna solnčna svetloba na tem pohotnem zraku. Sedel je poleg desnega zida na odlomki posušenega stebra pod velikansko lavoriko, ki je razširjala s svojo globoko senco balzamično svežost. V njegovi bližini je od tenkega curka, ki je tekel iz tragične, na zad pričvrščene krinke v starinski, pozeleneli sarkofag, neprehnoma zvenela kristalno jasnoglasba. Tukaj je čital svoje časopise, svoja pisma, zlasti mnogoštevilna pisma dobrega abbeja Rosa, ki so ga trajno poučevala o njegovem delu, o nesrečnikih v mračnem, že z meglami odetem in z blatom preplavljenem Parizu. Ah, kako čudno je zvenel glas o tej bedi mater in otrok, ki se bodo kmalu po slabih zaprtih podstrešnih tresli od zime, o možeh, ki jih bo hudi mraz prisilil, da opuste delo, o vsem tem smrtnem boju pod snegom ubožnega sveta, kako čudno je zvenel ta glas na tem toplem, po okusnem sadju dišečem vzdahu, v tej deželi sijnejne neba in srečne lenosti, kjer je celo po zimi mogoče na zaklonjenem prostoru pod milim nebom spati na toplem zraku!

Neko jutro je Pierre videl Benedeto sedeti na odlomku stebra, ki je služil za klop. Začuden je bil nahalno vzkliknil in je bila trenutek v zadregi, ker je držala v rokah ravno duhovnikovo knjigo "Novi Rim", katero je že enkrat prečitala, ne da bi jo bila razumeła. Potem pa ga je zadržala, vztrajajoča na tem, da sede k njej, in s svojo lepo iskrenostjo, s svojim mirnim, razumnim obrazom mu je priznala, da je šla na vrt, ker je hotela biti sama in se kakor nevedna učenka prav pridno pobaviti s knjigo. Prrijateljsko sta se

pomenkovala; za Pierra je bila to prekrasna ura. Četudi se je ogibala pogovoru o sebi, je vendar čutil, da mu jo približuje le njena tuga; bilo je, kakor da ji je trpljenje razširilo srce, tako se je začela brigati za vse, ki trpe na svetu. V svojem patricijskem ponosu, ki je smatal hierarhijo za božanski zakon, ni še nikoli mislila na take reči. Srečni so zgoraj, nesrečni spodaj, ne da bi se do dal spremeni. In tako se je začudila ob nekaterih mestih v knjigi, kakšno bolj je je prizadeila njeni vsebinai! Kako, da se je treba zanimati za preprosto ljudstvo, verjeti, da ima enako dušo, enako trpljenje, da je treba delati za njegovo srečo kakor za srečo rodnega brata? Vendar se je silila, seveda brez posebnega uspeha; na skrivnem jo je moril strah, če ne greši, zakaj najboljše je, da se nič ne izpremeni v socialnem redu, ki ga je napravil Bog in ki ga je posvetila cerkev. Gotovo, bila je dobrotniva, dajala je navadne male miločine, ni pa dajala svojega srca; altruzem, resnicno sočutje ji je popolnoma nedostajalo. Rojena je bila in zrasla je v atavizmu drugačnega plemena, ki ima tudi gori v nebesih svoj prestol nad preprostim ljudstvom izvoljenih.

Se večkrat sta se tako shajala zjutraj v senci lavorike poleg pojočega vodometa; in Pierre, ki ni imel nobenega opravka ter se je že skoraj naveličal čakati na rešitev, ki se je navidezno zavlačevala od ure do ure, se je strastno trudil, da bi vdihnil tež lepi, v mladi ljubezni žareči ženi svojo osvobojevalno bratovsko ljubezen. Zlasti ena miselga je trajno razvremala—misel, da propoveduje sami Italiji, v svoji nevednosti še specijalni kraljici lepot, ki najde zopet svojo nekdanjo veličino, čim se zbudi z razširjeno dušo, polno sočutja z vsemi rečmi in vsemi bitji, in bo razumela novo dobo. Čital ji je pisma dobrega abbeja Rosa in ji je dal noslušati strastno ištenje, ki se dviga iz velikih mest. Zakaj ne bi ona, ki ima tako čudočito blage oči, ki ima v svojem bitju vso srečo podarjajoče in sprejemajoče ljubezni — zakaj ne bi ona priznala kakor on, da je zakon ljubezni edino izveličanje trpečev, vsled sovrašča v smrtno nevarnost pahnjenega človeštva? Priznavala je; hotela mu je napraviti veselje in verjeti v demokracijo, v bratovsko preobrazbo družbe — toda je pri drugih narodih, ne pa v Rimu. Nehote se je morala zasmajati, če je pričaral vizijo, kako bi bratsko živel, kar je ostalo od Trastevera, s tem, kar še stoji pod starim kneževskih palacij. Ne, ne, to je že pre dolgo trajalo; v teh rečeh se ne sme nič izpremeniti. Zeno besedo, učenka ni in ni napredovala. V resnici jo je genila le v tem duhovniku silno plamteča ljubezenska strast, katero je v čistosti odvrnil od kreature, hoteč jo prenesti na vse stvarstvo. V teh maloštevilnih solnčnih oktobrskih jutrih se je spredia med njima dražestna vez; v veliki ljubezni, ki je oba navdajala, sta se ljubila z resnično, globoko in čisto ljubezni.

(Dalje prihodnjič).

vajanih bo več lepih pesmi v slovenskem in angleškem jeziku.

Klub št. 27 s svojimi odseki je delavska organizacija, kar priča njegovo delo. Bil je vedno na fronti v boju za ljudske pravice in v boju proti nazadu.

Klub in pevski zbor "Zarja" (odsek kluba) upravičeno pričakujeta, da se udeležite njune priredbe na omenjeni datum. "Zarja" je še vsikdar znala zabavati goste z ubranim petjem in bo storila tudi ob tej priliki. Misel na krizo naj vas nikar ne zadrži od posete. Časi so res slabi, in uprav se danje razmere morajo ljudstvu odpreti oči, da bomo spoznali, kaj smo in kam spadamo.

Na priredbi boste čim boljše postreženi. Igral bo znani Krabčev orkester, ki zadovoljuje stare in mlade plesalce. Vstopnina je samo 25c.

Na svidenje v soboto 1. aprila zvečer v spodnjih prostorih Slov. nar. doma na St. Clairju. — Odbor.

Ameriška zunanja trgovina vina

Dasi je ameriška zunanja trgovina zelo nazadovala, je bil izvoz iz Zed. držav meseca januarja za \$24,000,000 večji kot pa uvoz.

Dr. John J. Zavertrik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS AT
3724 W. 26th Street
1:30—8:30—6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212.
1858 W. 22nd Street
4:30—6:00 p. m. daily.
Tel. Roosevelt 1695
Wednesday and Sunday by appointment only.
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer—Call Rockwell 9200.

ČERMAKOVA ZADNJA POT

Češki župan, Anton J. Čermak, ki je umrl v Miamiju, Florida po 19-dnevni borbi na posledicah rane, ki mu jo je zadal s strelo Italijan Zangara, je bil pokopan na češkem narodnem pokopališču v Chicagu 10. marca. Valed načina njegove smrti, in dejstva, da je bil strel namenjen novemu predsedniku Rooseveltu, je postal Čermak junak dneva. Zdravnik so se poslužili vseh sredstev medicinske znanosti, da ga oskrbijo, toda Čermak je na posledicah rane v krogli, ki mu je obtičala v hrbitenici, slabjal in končno podigel. Ko je ležal na svojem domu v Chicagu, se je procesija njegovih rojakov Čehov in drugih pomikal mimo rakve ve po poldne v vso noč 8. marca, naslednji dan pa je ležal v mestni hiši. Pokopan je bil civilno, toda pri pogrebni svečanosti so govorili duhovniki trh ver. A. J. Čermak zapušča veliko premoženje, ki je bilo pred par leti vredno precej milijonov. Pridobil si jih je s "politiko". Od kar je bil izvoljen za župana, si je skušal dobiti sloves dobrega gospodarja v interesu mesta in je rad sprejemal naslove velebankirjev ter kapitalistov. Zgradil si je mogočno politično mašino, ki zdaj vladala vse Illinois. Svojim sorodnikom in prijateljem je pripomogel do dobrih služb, ki jih bodo po zvoluti novega župana večinoma izgubili. Čermak je šel na usodno pot v Miami, da običaje Rooseveltovega zaupnika in novega generalnega poštarja Farleyja, ki se je mudil tam, da se z njim pogaja v interesu svojih priateljev in političnih zaveznikov za federalne službe.

Prekladic bazarja

Cleveland, O. — Valed bančne panike, ki je nastala zadnje tedne, je bazar soc. stranke določen na 19. marca v Slov. nar. domu, odložen za nedoloden čas. Kdaj se bo vršil, bo poročano. Tiketi za radio, ki so bili razpeleni, so še v veljavni in bodo prodajani naprej. — J. Krebel.

Prireditev "Zarje"

Cleveland, O. — Pevski zbor "Zarja", odsek kluba št. 27, priredi v soboto 1. aprila pevsko in plesno veselje. Vršila se bo v Slov. nar. domu na St. Clairju. Prične se ob 8. vespri. Vstopnina je samo 25c. Občinstvo je vabljeno, da se udeleži v čimvečjem številu, kajti zabava je delavcem v teh kritičnih časih še celo bolj potrebna kakor v normalnih razmerah. — J. Krebel.

Sestanek v spomin

Karla Marxa

Cleveland, O. — Klub št. 27 JSZ bo imel v nedeljo 19. marca sejo in spominsko proslavo k 50. obletnici smrti Karla Marxa.

Vršila se bo v klubu št. 20 JSZ na Clybourn Ave.

Prisotnih je bilo okrog 40 oseb.

Seji je predsedoval s. Deržič.

Po končanem dnevnem redu je predaval Joško Oven o poti, ki vodi iz gospodarskega kaosa, s. Chas. Pogorelec pa je govoril o našem agitacijskem delu.

Redne seje kluba št. 16 se bodo vršile vsak tretji petek v mesecu na 2250 Clybourn Ave. Na prošli je bilo tud sklenjeno, da klub priredi domačo zabavo.

To in ono pri nas

Cleveland, O. — Predavanje o tehniki dne 7. marca ni bilo prav dobro obiskano. Krije se deloma slab vreme. Prišlo je okrog 80 oseb, pozneje na zabavi pa jih je bilo 150. Sodružica LaMarr je izvrstna predavateljica. Predmet nekaterih ni bil razumljiv. Govorila je, kaj tehnikate zavajajo, oziroma kako oni tolmačijo ekonomski razvoj. Kako izboljšati sedanj položaj, pa pove delavstvu socialistične časopis in literatura. Zato je potreben, da delavsko ljudstvo čita delavske liste, brošure in knjige.

Klub št. 49 JSZ je na prošli redni seji podpiral izvajanja s. Ivan Jonteza o urejevanju Proletarca. S. Jontež je postal precej delaven v klubu. Zdaj, ko je tajnik bolan, ga on nadomestuje. Razpečal je precej izvodov brošure A B C socialistizma. Zadnjicem sem ga viden, ko je šel k cvetličarju Fr. Jelarčiu na 15401 Calcuta Ave. Misil sem, da si je šel naročiti venec vnaprej, ker "A. D." in nekateri njeni naročniki tudi njemu groze, kakor meni. No, pa Jontež ni šel k Jelarčiu s tem namenom, pač z radiči, katere razpečava za socialistično okrajno organizacijo.

Omenil sem že, da je naš tajnik s. Skapin še vedno bolan. Tudi s. Maslo je obolel in je v postelji.

Klub št. 49 bo skušal slediti navodilom kampanjskega odbora soc. stranke in JSZ. Zadnjic smo sprejeli dva nova člena. — Frank Barbic.

Socialistični kandidati v North Chicagu

North Chicago, Ill. — Prvi po dolgih letih je v North Chicago posegla v občinske volitve s svojimi kandidati tudi soc. stranka. Mesto North Chicago je razdeljeno v pet wardov. Socialistični kandidat za župana je v Ameriki rojen Slovenec John Cerk. Med socialističnimi kandidati za aldermana je naš rojak sodrug Paul Peklaj. Paul je bil aktiven v soc. stranki še kot mlad fant vojno. Več let je bil tajnik klubu št. 45. Med vojno, ko je bil klub razpuščen, je agitacijsko delavstvo čita delavske liste, brošure in knjige.

Poročalec.

Domaća zabava

Milwaukee, Wis. — Federacija društev SNPJ za milwaukee-westallško okrožje, ki je zadnje čase začela živahnemu delovati, priredi v soboto 18. marca zvečer domačo zabavo. Vršila se bo v S. S. Turn dvorani. Članstvo SNPJ in drugo občinstvo je vabljeno, da se je udeži. — F. N.

Prehod vzrok pljučnice

Obramba proti njemu je čisto drobje. Držite odvajalne organe v redu! Odstranite zastupljive snovi iz telesa. Jemljite

TRINERJEVO

GRENKO VINO

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V CLEVELANDU.

Sojo klubu št. 27 JSZ, se včeraj prvi putek v mesecu ob 7:30 zvečer. Ženskega odruka prvi tokobor ob 8. zvezek. Mladinski anglicki odrsk več potek izven prvega ob 8. zvezek, vse v labuških prostorih v S. N. D. Sodruži in sodružice, agitirajoči v pridržavaju novih članov. Glavni klub ter novih naročnikov Proletarca. V organizaciji in labuški je naša moč.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Narodninar \$4.00 na leto, \$3.00 na pol leto, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 5 Juneau Ave.

MILWAUKEE, WIS.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik.

1724 S Sheridan Rd.

No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinje, zahtevajte v trgovskem kruhu in sede počutno.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2000 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1882.

NOVOST SLOVENSKA DRUŠTVA POZOR!

Iščela je najboljša slovenska ljudska in zgodovinska igra "RAZBOJNIK GUZAJ".

SPISAL ERNEST TIRAN, CELJE, JUGOSLAVIJA.

Na starokrajskih odrkih je dosegla velik triumf. V enem mesecu je bilaigrana v 49. krajih z največjim uspehom.

NAROČILA SPREJEMA IN POJASNILA DAJE

MRS. M. PAKIŽ, BOX 46, WILLARD, WIS.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE</

MORE LIGHT ON OUR BETTER AMERICANS

Some years ago, when James A. Stillman, then of the National City Bank of New York, and Florence Reed, and the then Fifi Stillman and her Canadian Indian guide occupied the headlines of the daily press for weeks, the scandal became so notorious in the press that the former was forced to resign as the head of that gigantic financial institution, and a fellow by the name of Charles E. Mitchell succeeded him and rose to prominence.

Now a new scandal is attached to the National City Bank. In the former case it was of a personal and private nature, but the scandal loving press and the scandal loving public relished it, although it was really none of the public's business.

The present scandal is of an entirely different character; it is one that is of grave concern because the public paid some \$31,000,000 for the confidence it had in the head of the National City Bank.

Mr. Charles E. Mitchell, who recently resigned as chairman of the board of the National City Bank, second largest financial institution in the United States, like Samuel Insull and Ivar Krueger, was looked upon as a financial genius. He has been regarded as one of America's foremost citizens, because he made millions. It develops now, in the case of Mitchell, as it did in the cases of Insull, Krueger and others of their kind, that he is a gryp artist of the most highly developed quality, that his business 'success' was based on fraud and that the American public is a choice collection of suckers.

Among other things Mr. Mitchell told a senate investigating committee how stocks were "sold" at a loss to a member of his family in order to defraud Uncle Sam of income tax. It was also revealed how he dumped a loss of \$31,000,000 in bad Cuban sugar stocks on the dear American public, through an institution affiliated with the National City Bank. And for the fraudulent business methods Mr. Mitchell admitted an income of between two and three million dollars per year.

Simultaneously with the

scandalous story admitted by Mr. Mitchell comes the story from Chicago informing us that nineteen "financial leaders" have been indicted in the Insull crash for fraudulent transactions. They are among the "leading citizens" of Chicago.

These are the men who talk of "private initiative" and "rugged individualism". These are the men who tell us that their brains are needed to run the affairs of the country, industrial, financial and political. These are the men who say "put business into the government and keep the government (we the people) out of business". And when we bravely march to the ballot box every four years, we, the masses, the shorn lambs, show that we believe in the skin game and we vote for more of it.

Read the story of Mitchell, of Insull and his compatriots in the skin game. Read the story of Ivar Krueger, of Fall, of Doheny, of Sinclair, of the Doughertys and lesser lights like those of our own city now vacationing in Joliet, and one cannot escape the conclusion that we are the easiest as-

sociation of hay seeds that ever came down the pike.

Obviously there is something lacking in our make-up. Either we are deceiving ourselves when we herald our superior intellect to the world, or we lack the moral courage to speak out against the domination over our destinies by these polished slickers of the Wall Street and La Salle street type. Certain it is, these expensive burlesques would not be permitted to continue among a rational people.

No hope for betterment need be entertained so long as our literature consists of scandal, crime, vice, mushy love and blazing wild west stories, and our chief recreation is jigsaw, bride, golf walk-a-thon, horse races, road houses and dance halls, prize fights and pole sitting.

Why not look the bitter truth squarely in the face and acknowledge it?

—The Labor News.

Deflated

Employer—And have you felt any change since you were married?

Newlywed—Not a nickel, sir.

PUBLIC ENEMY NO. 1

Poverty, hunger, sickness and old age are ancient enemies of mankind, but unemployment is a foe of the new frontier. It is true that we have had unemployment before. There have been at least 15 big depressions in the last 12 years. But all these have come since the introduction of machinery and factories. The farmer with his family made his own clothes, raised his food and preserved it, made most of his tools and build his own house, in the days before factories. Land was plentiful. Hard times came with bad crops. Sickness overtook him and age crippled him. But he was never out of work when he was able and wanted to work. He never starved when there was food in his cellar and barns.

Today we find millions of men who want to work unable to find anything to do. We know too well the story of idle machines, and unemployment: plenty to eat and hunger and starvation. Never in the history of the world has there been such a scene of idiocy. Here is a new enemy of giant stature which workers must destroy if there is to be any safety in this new world. We may say it is the chief enemy. For if we make full use of all our man and machine power we can have

sufficient of everything to banish the fear of most of the other enemies of man.

What can we do about it? The Workers' committee offers a program—present relief from public works, shorter hours, unemployment insurance. But unemployment is more than a bad headache which comes along once in a while. Terrible in itself, it is a sign of a still deeper disease in the body of society. So long as making profit is the chief reason for running industry and farms, that long will we have times like these coming again.

Let us never forget that on this frontier of the new America we must abolish unemployment. And to do this we must plan to use all our factories and mines and farms to make the things we need—not just to make money for a few people who cannot spend what they get.

—The New Frontier.

For this purpose, only the program of the Socialists is adequate. All wage earners, would-be wage earners and farmers would be well advised to get back of it.

THE ADEQUATE PROGRAM

Sympathetic as we are to the mortgage moratorium idea, we do not want anyone to suppose that we consider it a panacea either for farmers or city people.

It is merely one of those incidental things that have to be done in order to help victims out of a pinch-like the outdoor relief. Neither of them is a solution; they are only temporary relief measures.

Lack of jobs and the general slump make it impossible for many of the home mortgagors to meet their interest and the payments on principal. The price of property has gone down. If the mortgagee forecloses, the property too often sells under the sheriff's hammer for less than the amount of the mortgage. The mortgagee then gets a personal judgment against the mortgagor for the deficiency.

This is a very bad condition of things.

If foreclosures can be prevented, this would also prevent the unjust deficiency judgments. It would give the harassed mortgagors time in which to await an upturn from the depression, in one way or another, so as to be in a position to meet the payments.

It only affects the mortgagors to that extent, and it does not at all affect the millions of wage earners and farmers who do not own homes but are tenants.

The entire working class population, of city and country, is or should be interested in farther-reaching measures, to supply jobs, raise living standards and bring economic security.

For this purpose, only the program of the Socialists is adequate. All wage earners, would-be wage earners and farmers would be well advised to get back of it.

—The Milwaukee Leader.

Experienced

The school ma'am having caught the janitor in a falsehood, asked him where he thought he'd go in the hereafter.

"Well, wherever I go," the janitor replied, "I expect to be making fires for school teachers."

About The 'New Deal'

By NORMAN THOMAS

who could not manage them. The Federal Reserve Bank should be completely owned by the government; all commercial banks should be compelled to join the Federal Reserve System; all solvent banks should be compelled under the Federal Reserve to guarantee their depositors against loss. Then the Postal Savings Bank should be developed into a complete publicly owned bank under a Federal Board, with segregated thrift and commercial accounts. States and cities should be allowed to form publicly-owned banks affiliated with the Federal Reserve. There should be a Federal Board to direct the flow of credit. In this way the machinery of socialized banking can be built up. We shall not have the fact of socialized banking, however, if public banking is carried on under a capitalist party, to stabilize the capitalist system. Socialized banking can only be achieved along with the socialization of natural resources and the means of production and distribution, under the direction of a party which uses the power of the state for the interest of workers with hand and brain. Nothing of this sort will be offered by the Roosevelt administration. It cannot be obtained until the workers do some organizing on their own account.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

They say that the banking situation has been cleared up, that confidence is being restored and that now we have nothing to fear. What folly! President Roosevelt has averted the complete collapse of private banking by coming to their rescue just in the nick of time. He thinks, by supplying these banks with loads of money that they are saved. But there is no such a thing for private banking, as safety. If the people really regain their confidence what will the banks do with all the accumulated money? They are not loaning any, only in rare instances. And if the people shall not regain their bearings it's only going to continue as it has in the past. Well they know, that there is only one salvation. Well they know, that confidence is not restored by words but rather, by deeds. Yet, they dare not take that one course, perform that one deed, that would save the works and restore confidence. Only government control and operation can save these institutions. And if they put it off now they will have to meddle with the program before long again.

With Hitler gaining dictatorial powers, a flop in Austria and Roosevelt's reigns being tightened no one can deny that dictatorship are not in vogue. Shall we discontinue the English page of Proletarec? Being pressed for space and receiving suggestions from the readers and contributors the editor has put the question squarely before you. Personally, I want to see the English page continue but if our readers are subscribers to the New Leader, Milwaukee Leader, The American Guardian, The American Freeman, etc., then we might dispense with those reprints. I doubt that many of our readers see all these papers. Hence, it is well to give them good Socialist articles in English.

What's Doing in Milwaukee

All comrades of English Section of branch No. 37 should attend the regular meeting Tuesday, March 21, at the S. S. Turn Hall (downstairs) at 8 P. M. sharp. Many important matters have to be acted on immediately. Comrades J. Wegel, J. Hren and Frank Obluck will give talks on "The Case for Socialism". Discussion will follow. Work must also be started at once to get our necessary quota in membership and Proletarec readers as outlined in the plan drafted by the JSF executive committee. I am certain that if every comrade gives a little of his time toward fulfilling this plan, we will reach our quota, not only that but surpass it.

Chicago's martyred mayor was buried last Friday with all the splendor of a monarch. Thousands shivered in the cold to get a glimpse of the dead body. The politicians were ordered out in full numbers to make it appear in unison even though they are bartering with one another to name a successor.

Branch No. 37 had a very successful meeting last week. Comrade Sostarich gave very good talk on the two ways of obtaining our goal—Socialism. I am certain that the attendances of future meetings will be larger if they continue to have lively Socialist discussions. An important step was taken so as to shorten the business part of the meeting and allow more time for educational talks. The executive committee of the club will meet one hour before the regular meeting to transact all business and then submit a report to the meeting of their action on different matters, either to be approved, rejected or amended by the membership. I earnestly believe that the business can thus be shortened considerably which will give more time for lectures and educational discussions.

The banks in Milwaukee were reopened again. The majority of their business was being done in scrip issued by the Milwaukee Clearing House backed by banking institutions until the government stepped in. Only a few months ago the Common Council defeated an ordinance introduced by the Socialists that would allow the city to pay 25% of salaries in scrip, backed by their collateral. Thus the city employees would receive 25% in scrip and 75% in cash for their services. But no, the bankers and big real estate men deemed it a dangerous practice and yet at this time they are following the same procedure to save their skin.

We Socialists are in a predicament all the time. If we tell truth, we are shunned. And if we don't, we shun ourselves. "Mayor Cermak was a good mayor. He did a lot for the people, didn't he?" I was asked. When I tried to explain that he might have done some good things but that he was a professional politician who attained his prominence by crawling over the backs of his people, I was disliked. Yet, that is exactly what Cermak has done. With the exception of assisting some of his relatives and friends to obtain jobs he did nothing for the workers. The lot of

The "Army" of the Unemployed

Witnesses before the sub-committee hearing testimony on the LaFollette-Costigan relief bill used 12,000,000 as the number of unemployed in America now.

Let's see what this means.

If the 12,000,000 unemployed, their wives, and other members of their families of voting age, voted together, they could easily control the country.

If settled on farms, in line with the back-to-the-farm movement, each of the 6,000,000 farms in America would have to be divided into three parts, the farmer retaining one, and an unemployed family put on each of the other two tracts.

In normal times, a general strike of 12,000,000 workers could tie up the industries of the country overnight. (It's the capitalists who are striking now.)

If armed, the 12,000,000 would constitute a force almost FIVE times as large as the combined standing armies of England, America, France, Russia, Poland, Italy and Japan.

Counting five to the family (a little too high as there are families with more than one person formerly employed now idle), if the unemployed were to settle in Canada, the population of that country would increase six times, or 600%; moving to Mexico, that country's population would be increased four times or 400%. —The American Guardian.

